

EESTI KIRJANDUS

Fakultatiivkursuse (IX ja X kl.)
näidiprogramm Eesti NSV vene õppe-
keelega keskkoolidele (70 tundi)

SELETUSKES

Eesti kirjanduse tutvustamine ja õpetamine Eesti NSV vene õppekeelega koolide fakultatiivtundides toimub kahes etapis (1.etapp - VIII klassis 35 tundi ja 2.etapp IX ja X klassis).

1. IX ja X klassis (à 1 tund nädalas, kokku 70 tundi) antakse süstemaatilise läbilõike eesti kirjanduse arengust, kusjuures lähemalt analüüsitakse õppeaja jooksul üksikuid teoseid ("Kalevipoeg", "Külmaile maale", "Libahunt", Üks F.Tuglase novell, "Tõde ja õigus" I, "Elu teatadellis", "Jäine raamat"). Võimaluse piires ja õpilaste huviat lähtuvalt on õpetajal võimalik analüüsitava teoste arvu suurendada. Programmis on antud ainult tundide orienteeruvad arvud. Õpilastel on kasutada kirjandusloolisel printsiibil koostatud õpik ja lugemik, milles on näiteid keskmaste eesti kirjanike olulisematest teostest. Lähema analüüsi alla kuuluvaid teoseid tuleb õpilastel lugeda tervikuna.

Eesti kirjanduse õpetamine vene õppekeelega keskkoolides peab silmas kirjanduse õpetamise üldisi eesmärgi, lähtudes eelkõige sõnakunstist endast ja õpilaste ideelisest, esteetilisest ning kõlbelisest kasvatusest.

Eesti kirjanduse fakultatiivkursus vene õppekeelega keskkoolides püüab anda järjepideva ülevaate rahvusliku kirjanduse arengust ja lähema ettekujutuse mõne autori loomingust põhjalikumalt. Õpikus antud käsitlus saab olla ainult aluseks, millele toetudes pedagoogidel on võimalus äratada huvi eest kirjanduse vastu ja suunata õpilasi juba iseseisvale lugemisele nii koolis kui ka hilisemas elus.

Aine õpetamine tuleb rajada teoste lugemisest tulenevale esteetilisele tundeelamusele ja kirjandusalugu selgitavatele faktidele.

Eesti kirjanduse fakultatiivkursuse programmis (ja lähemal aastail ilmuvas õpikus) antakse aja piires paratamatult rohkes-

ti ülevaate teemasid. Õppetundides on oluline hoiduda nende käsitlemisel üldisematest iseloomustustest. Käsitletus peaks tugineda võimalikult rohkele näitematerjalile (lisaks lugemikus esitatavale) ning andma ajaliku ettekujutuse eesti kirjanduse arenguprotsessist. Igaks tunniks on soovitatav lasta 1-2 õpilasel koostada referaat ning mitmesuguste lugemisülesannete kaudu ja abil tutvustada teoseid. Referaatide teemad ja muud ülesanded õpilastele iseseisvaks tööks anda juba õppeaasta algul, et oleks piisavalt aega ka abistava kirjanduse lugemiseks ja ülesande enda teostamiseks. Nii on võimalik arvestada õpilaste erihuviseid.

Pedagoogidel on soovitatav tutvuda ja vajaduse korral ka kasutada väljaannet "Очерпи истории эстонской советской литературы" (Tõckaa 1971) ja Eesti NSV TA väljaandel ilmunud "Eesti kirjanduse ajalugu" (I 1965, II 1966, III 1969).

Õpiku lisas olevad kirjanike bio-bibliograafiad on teatud mõttes biograafiliseks leksikoniks õpilastele eesti kirjani-
keest. Sealsamas leidub ka antud kirjanike teoste loetelu vene keeles. IX klassi programmis on kolme tunni ulatuses jäetud aega uusima kirjanduse tutvustamiseks. Selles osas tuleks arvestada eriti neid uudisteoseid, mis on värskest ilmunud vene keeles.

3

IX ja X kl. eesti kirjanduse fakultatiivkursuse
näidisprogramm vene õppekeelega keskkoolile

9.klass (35 tundi)

1. Sissejuhatus. Eestlaste elualade, keele ja kultuuri kujunemine. Eesti kirjanduse arenguloo põhietapeid. (1 tund)
2. Rahvaluule. Ülevaade ja üldine iseloomustus rahvaluule liikidest, žanridest, lähemalt rahvalaulust. Rahvaluule kogumine. (3 tundi)
3. Esimesi teateid eestlaste kohta kroonikatest. Reformatsioon ja vastureformatsioon Eesti alal. Esimesed eestikeelsed raamatud. Koolihariduse levik. Ülikool. Kirikukirjandus. Piibel. Perioodika algus. Rahvarõõmatud. Rahvusliku kirjanduse tekkimine. Kr.J.Petersoni oodid ja karjaselaulud. Fr.R.Faehlmanni müüdid. Faehlmanni osa "Kalevipoja" koostamisel. (3 tundi)
4. Fr.R.Kreutzwaldi elust ja loomingust. "Kalevipoeg". (3 tundi)
5. Rahvusliku liikumise ajastu. Demokraatlik ja klerikaalne suund. Rahvuslikud suurüritused. Hariduse ja kultuuri areng. Ajakirjandus. Kirjanduse põhiteemad. Luule ja proosa üldlaad, kesksed autorid. L.Koidula luulelooming. Näitekirjandus ja rahvusliku teatri rajamine. (6 tundi)
6. Rahvusliku liikumise taandumine. Poliitiline reaktsioon. Ajalooline jutustus, "Tasuja". (2 tundi)
7. Eesti kirjandus a.1890-1917. Ühiskondlik-poliitilised olud, kultuuri ja hariduse areng. Kriitilise realismi kujunemine. Luule põhilaadi uuenedmine. Juhan Liiv. E.Vilde elu ja loomingu ülevaade. "Külmale maale". A.Kitzbergi draamalooming. "Libahunt". Kutselise teatri rajamine. Töölikirjanduse kujunemine. "Noor-Eesti". G.Suitsu luulelooming. F.Tuglase novellid. "Väike Illimar". (14 tundi)
8. Ühiskirjandus. (3 tundi)

10.klass (35 tundi).

9. Eesti kirjandus a. 1917-1940. Kodanliku vabariigi ajastu kirjanduselu üldlaad.
Luule arengujooni. M.Under.
Proosa arengujooni, ainealad, põhilised probleemid, silmapaistvad autorid.
A.H.Tammsaare looming. "Tõde ja õigus" I.
Draama ja teatri arengust. (14 tundi)
10. Eesti kirjandus a.1940-1945. Kirjanduselu nõukogude võimu taaskeskestamise esimesel aastal ja Suure Isamaasõja perioodil.
J.Sütiste looming. (3 tundi)
11. Eesti kirjandus a.1945-1954. A.Jakobsoni loomingust. "Elutsitadellis". (3 tundi)
12. Eesti kirjandus 1950.-1960.aastail. J.Smuuli looming. "Jäine raamat". (5 tundi)
13. Uusima aja eesti kirjanduse põhilaadist ja ainepiirkondadest luules (J.Semper, D.Vaarandi, J.Kross, E.Niit, P.-E.Rummo jt.), proosas (H.Leberecht, A.Hint, E.Krusten, R.Sirge, L.Promet, P.Kuusberg jt.) ja draamas (E.Rannet, A.Liives, P.-E.Rummo). (9 tundi)
14. Kokkuvõte. (1 tund)